

SAS PÉTER: A KOLOZSVÁRI SZENT MIHÁLY EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETE. Jegyzőkönyvek a kolozsvári római katolikus egyházközség képviselő-testülete és választmányának 1900 és 1918 közötti üléséről. I. kötet. Kolozs-Dobokai Főesperesi Kerület. 2014. SBN: 978-973-0-16681-1;

SAS PÉTER: A KOLOZSVÁRI SZENT MIHÁLY EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETE. Jegyzőkönyvek a kolozsvári római katolikus egyházközség képviselő-testülete és választmányának 1920 és 1946 közötti üléséről. II. kötet. Kolozs-Dobokai Főesperesi Kerület. 2014. ISBN: 978-973-0-16682-8;

Sas Péter szerkesztő közreműködésével hatalmas okmányhalmazt adott ki a kolozs-dobokai főesperesség a gyulafehérvári (erdélyi) egyházmegye megalapításának 1000 éves és a kolozs-dobokai római katolikus főesperesség megalapításának 700 éves jubileumának emlékére, valamint Isten szolgája Márton Áron püspökké szentelésének 75. évfordulójának jubileumára. Az első kötet a kolozs-dobokai esperesi kerület költségén jelent meg, de a második kötet már az Emberi Erőforrások Minisztériuma Emberi Erőforrások Támogatáskezelő és a Nemzeti Kulturális Alap támogatását élvezte. (A III. kötet még nem jutott a kezembe, hallomásból tudom, hogy külsőleg ugyanakkora, mint az első kettő, az 1946. év utáni egyházközségi Jegyzőkönyveket tartalmazza, bizonyára az is a Humán Erőforrások minisztériumának támogatásával jelent meg 2014-ben.)

Mindhárom keménykötésű díszkiadvány 300-300 példányban látott napvilágot azzal a megjegyzéssel, hogy „könyvárusi forgalomba nem kerül”. Utóbbi kitétel erősen kíváncsivá tett: hogyan lehetséges díszkötésben okmányokat kiadni magyarországi minisztériumi támogatással és ugyanakkor elzárni a történészek elől? Megjelenéséről 2014/2015-ben még az egyházi újságok is hallgattak. Bevallom, minden baráti és szakmai kapcsolatomat latba vetve, öt év után sikerült megszereznem az első két kötetet. Hamar rájöttem, hogy a kiadványok (összesen kb. 2 100 oldalt tesznek ki!) titokzatosságát a szerkesztési és egyéb tudományos hiányosságok által tudom magyarázni.

Az csak természetes, hogy Sas Péter szerkesztő „Tartalomjegyzékkel” indítja mind a három kötetet, de legalább az első kötetnél illetet volna egy tájékoztató „Előszót” írnia, amit nagy hiányosságnak tartok. Ami még szomorúbb, hogy az 1900. évtől közölt kolozsvári római katolikus egyházközség képviselőtestülete választmányi gyűléseinek jegyzőkönyvei eredeti lelőhelyei sincsenek feltüntetve. Pedig a forráskiadványoknál az archívumi

lelőhelyeket meg szokás jelölni, ami itt elmaradt (Kolozsvári Szent Mihály egyházközség Levéltára, 290h; akár a dobozokat is, pl. 6. doboz: 1922–1935. év választmányi jegyzőkönyvek, 7. doboz: 1936–1946. évi választmányi jegyzőkönyvek). A főcím miatt (*A Kolozsvári Szent Mihály egyházközség története*) a sorozatszerkesztőnek kötelessége lett volna a Jegyzőkönyvekben előforduló neveket, az ún. „alap”-okat, iskolai és egyéb problémákat lábjegyzetben kommentálnia, hogy a mai olvasó összefüggésben láthassa az „egyházközség történetét,” és számára a sok ismeretlen név és adat ismétlése ne váljék unalmassá. Elég sok egyházi kifejezés is magyarázatra szorult volna, például a címben is előforduló „egyházközség képviselőtestülete és választmánya”. Amit az egykori jegyzőkönyvírók helyesen fogalmaztak meg, az a könyv címében zavaróvá válik, mert az „egyházközség választmánya” tulajdonképpen az „egyházközség képviselőtestülete”. Ez a két megnevezés nem két egyházközségi intézmény, hanem csak egy. A főcím a zavarkeltésen túl kellemetlenségeket is gerjeszt. Először is a forráskiadványok csak a 20. századra szorítkoznak és nem fogják egybe „A kolozsvári Szent Mihály egyházközség történetét”. Másodsorban, ha valaki tudományosan akarja megírni a kolozsvári Szent Mihály-egyházközség történetét, vagy annak csupán a 20. századi időszakát, kötelességszerűen hivatkoznia kell Sas Péter neve alatt megjelent könyvekre, azzal a kiegészítéssel, hogy azok nem tudományosan feldolgozott kiadványok, a közölt eredeti okmányok nem kritikai kiadásban, hanem néhány házi könyvespolc (de nem egyetemi, főiskolai könyvtárak) számára készített könyvek.

A „szerkesztést” nem tudom egészen szerkesztésnek minősíteni, mert a Jegyzőkönyvek ömlesztve egymást követik. A forráskiadványok, bár értékes anyagról van szó, a kutatót mentesítik a poros akták forgatásától, de csak a kolozsvári Szent Mihály-egyházközség történetével foglalkozó egyháztörténészek számára nyújtanak segítséget.

Helyesebb lett volna a főcímet fel sem tüntetni, mert a három díszkötet okmányai nem az egyházközség történetéről szólnak, hanem a tudományos munka követelményeit mellőző forráskiadásokról. De akkor Sas Péter kiadó és a szerkesztő miért adott olyan sokat a példányok külső formátumára? Hiszen a forráskiadványokat szerényebb formában, olcsóbb papírra, lágy kötésben szokták megjeleníteni. Itt úgy látszik, másról volt szó, amit nem kívánok megfogalmazni. A végkövetkeztetést az olvasóra bízom.

Mindenesetre a jeles évfordulók (700 éves főesperesség, Márton Áron püspökké szentelésének 75. éve) alkalmával Sas Péter három kötetben olyan kiadványsorozatot jelentetett meg a kolozs-dobokai főesperesi hivatal gondozásában és a magyarországi Emberi Erőforrások Minisztériuma Emberi Erőforrások Támogatáskezelő és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, amelyet nagyon kevesen fognak elolvasni.

Marton József